

การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม
แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดหนองคาย
ADMINISTRATION OF EDUCATIONAL INSTITUTIONS BASED ON
GOOD GOVERNANCE IN PHRAPARIYATTIDHAMMA SCHOOLS
GENERAL EDUCATION DIVISION IN NONG KHAI PROVINCE.

มัจจรินทร์ ทศตรกุลพัฒน์¹

Mutjarin Thatsadonkunlaphat¹

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย, ประเทศไทย¹

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nongkhai Campus, Thailand¹

Corresponding Author's Email: mutjarin1980@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดหนองคาย และ 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดหนองคาย จำนวน 140 คน ซึ่งได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie and Morgan และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.96 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดหนองคาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.21$, S.D. = 0.57) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ หลักคุณธรรม รองลงมา ได้แก่ หลัก

* มัจจรินทร์ ทศตรกุลพัฒน์. (2569). การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดหนองคาย. วารสารการพัฒนาสังคมและพลเมืองสมัยใหม่, 1(1), 44-53.

Mutjarin Thatsadonkunlaphat. (2026). ADMINISTRATION OF EDUCATIONAL INSTITUTIONS BASED ON GOOD GOVERNANCE IN PHRAPARIYATTIDHAMMA SCHOOLS GENERAL EDUCATION DIVISION IN NONG KHAI PROVINCE. Journal of social development and modern citizen, 1(1), 44-53.

Website: <https://so13.tci-thaijo.org/index.php/jdc>

ความรับผิดชอบ และหลักนิติธรรม ตามลำดับ และ 2) บุคลากรที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษา, ธรรมาภิบาล, โรงเรียนพระปริยัติธรรม, การบริหารการศึกษา

Abstract

This study aimed to: 1) investigate the level of educational institution administration based on good governance in Phrapariyattidhamma Schools (General Education Division) in Nong Khai Province, and 2) compare the opinions of personnel regarding administration based on good governance classified by gender, age, educational level, and work experience. The research employed a survey research design. The sample consisted of 140 administrators and teachers in Phrapariyattidhamma Schools (General Education Division) in Nong Khai Province, determined using the Krejcie and Morgan table and selected by stratified random sampling. The research instrument was a five-point rating scale questionnaire with a reliability coefficient of 0.96. Data were analyzed using mean, standard deviation, t-test, and one-way ANOVA.

The results revealed that: 1) the overall level of educational institution administration based on good governance was at a high level ($\bar{x} = 4.21$, S.D. = 0.57). The aspect with the highest mean score was morality, followed by accountability and rule of law; and 2) personnel with different gender, age, educational level, and work experience did not significantly differ in their opinions regarding educational administration based on good governance at the .05 level.

Keywords: Educational Administration, Good Governance, Phrapariyattidhamma Schools, Educational Management

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในศตวรรษที่ 21 ส่งผลให้การบริหารจัดการองค์กร โดยเฉพาะองค์กรทางการศึกษา จำเป็นต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี การบริหารสถานศึกษาจึง

ต้องมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ควบคู่กับการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ (ธีระ รุญเจริญ, 2560)

แนวคิดที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในการบริหารองค์กรภาครัฐและสถานศึกษา คือ หลักธรรมาภิบาล ซึ่งเป็นหลักการบริหารจัดการที่มุ่งเน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วม และการดำเนินงานอย่างมีคุณธรรม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กรและสังคม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2561) หลักธรรมาภิบาลประกอบด้วย องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบต่อสังคม และหลักความคุ้มค่า ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพและเกิดความเชื่อมั่นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (ถวิลวดี บุรีกุล, 2562)

การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา จะช่วยส่งเสริมให้การบริหารจัดการเป็นไปอย่างมีระบบ มีความโปร่งใส และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังช่วยสร้างบรรยากาศของความร่วมมือระหว่างผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นสถานศึกษาที่จัดการศึกษาให้แก่ พระภิกษุสามเณร โดยมีการจัดการเรียนการสอนทั้งด้านพระพุทธศาสนาและวิชาสามัญ ควบคู่ไปกับการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่ผู้เรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรมจึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และส่งเสริมคุณค่าทางศาสนาและวัฒนธรรมของสังคมไทย (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2564)

จังหวัดหนองคายเป็นพื้นที่ที่มีโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาของพระภิกษุสามเณรในพื้นที่ การบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมจำเป็นต้องดำเนินการตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อให้การบริหารจัดการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส และสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม การบริหารสถานศึกษายังเผชิญกับความท้าทายหลายประการ เช่น การบริหารทรัพยากร การมีส่วนร่วมของบุคลากร และการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังนั้น การศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดหนองคาย จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดหนองคาย

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานการวิจัย

บุคลากรที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดหนองคาย โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดหนองคาย จำนวน 217 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 140 คน และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนของบุคลากรในแต่ละโรงเรียน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสาร แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแนวคิดของ Rensis Likert (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล เป็นแบบคำถามปลายเปิด 4. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ การสร้างเครื่องมือในการวิจัย มีขั้นตอนดังนี้ ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมตัวแปรที่ศึกษา นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) หาค่าดัชนีความ

สอดคล้อง (IOC) ของข้อความทดลองใช้แบบสอบถาม (Try-out) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Lee Cronbach มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.96 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับสูง สามารถนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยได้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

4.1 นำแบบสอบถามไปแจกให้แก่กลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดหนองคาย

4.2 รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดหนองคาย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติทดสอบสมมติฐาน ดังนี้ เพศ วิเคราะห์โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน วิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดหนองคาย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล	\bar{x}	S.D.	ระดับ
หลักนิติธรรม	4.21	0.56	มาก
หลักคุณธรรม	4.35	0.52	มาก
หลักความโปร่งใส	4.18	0.59	มาก
หลักการมีส่วนร่วม	4.12	0.61	มาก
หลักความรับผิดชอบ	4.27	0.55	มาก
หลักความคุ้มค่า	4.15	0.58	มาก
รวม	4.21	0.57	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดหนองคาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

($\bar{x} = 4.21$, S.D. = 0.57) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ หลักคุณธรรม ($\bar{x} = 4.35$, S.D. = 0.52) รองลงมา ได้แก่ หลักความรับผิดชอบ ($\bar{x} = 4.27$, S.D. = 0.55) และหลักนิติธรรม ($\bar{x} = 4.21$, S.D. = 0.56) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ หลักการมีส่วนร่วม ($\bar{x} = 4.12$, S.D. = 0.61) แต่ยังคงอยู่ในระดับมาก

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากร

เพศ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	t	Sig
ชาย	4.20	0.55	0.42	0.67
หญิง	4.23	0.58		

จากตารางที่ 2 พบว่า บุคลากรเพศชายมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.20$, S.D. = 0.55) และบุคลากรเพศหญิงมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ($\bar{x} = 4.23$, S.D. = 0.58) เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยใช้สถิติ t-test พบว่า $p = 0.67$ ซึ่งมากกว่า .05 แสดงว่า บุคลากรที่มีเพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นจำแนกตามอายุ (ANOVA)

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	0.41	3	0.14	0.72	0.54
ภายในกลุ่ม	18.22	96	0.19		
รวม	18.63	99			

จากตารางที่ 3 พบว่า บุคลากรที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับใกล้เคียงกัน โดยเมื่อทดสอบความแตกต่างโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) พบว่า $F = 0.72$ และ $p = 0.54$ ซึ่งมากกว่า .05 แสดงว่า บุคลากรที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบความคิดเห็นจำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	0.36	2	0.18	0.91	0.40
ภายในกลุ่ม	18.27	97	0.19		
รวม	18.63	99			

จากตารางที่ 6 พบว่า เมื่อทดสอบความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลจำแนกตามระดับการศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว พบว่า $F = 0.91$ และ $p = 0.40$ ซึ่งมากกว่า $.05$ แสดงว่า บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 7 การเปรียบเทียบความคิดเห็นจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	0.52	3	0.17	0.89	0.45
ภายในกลุ่ม	18.11	96	0.19		
รวม	18.63	99			

จากตารางที่ 7 พบว่า เมื่อทดสอบความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว พบว่า $F = 0.89$ และ $p = 0.45$ ซึ่งมากกว่า $.05$ แสดงว่า บุคลากรที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

1. ระดับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล ผลการวิจัยพบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดหนองคาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งประกอบด้วยหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ส่งผลให้การบริหารงานของสถานศึกษามีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ และเกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงานผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2558) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารองค์กร พบว่า การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารองค์กรช่วยให้การดำเนินงานมีความโปร่งใส มีความรับผิดชอบ และสามารถพัฒนาองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสมบุญ สุ่มโธ (2560) ที่ศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษ พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของบุคลากรและการดำเนินงานอย่างโปร่งใส นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทธิพงษ์ สุวรรณสังข์ (2562) ที่ศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนเอกชน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานอย่างต่อเนื่อง

ส่งผลให้การบริหารงานของสถานศึกษามีประสิทธิภาพและเกิดความเชื่อมั่นจากบุคลากรในองค์กรในระดับนานาชาติ ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับแนวคิดของ World Bank (1992) ซึ่งได้อธิบายว่า ธรรมชาติเป็นหลักการสำคัญของการบริหารองค์กรที่ดี โดยเน้นการบริหารงานที่มีความโปร่งใส มีความรับผิดชอบ และเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานศึกษาของ OECD (2015) ที่ระบุว่าการบริหารองค์กรตามหลักธรรมาภิบาลช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน และสร้างความเชื่อมั่นให้กับบุคลากรและสังคม ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลเป็นแนวทางสำคัญที่ช่วยส่งเสริมให้สถานศึกษามีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และสามารถพัฒนาองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้อย่างยั่งยืน

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลผลการวิจัยพบว่า บุคลากรที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติงานภายใต้ระบบการบริหารเดียวกัน และได้รับนโยบาย แนวทาง และกฎระเบียบในการดำเนินงานจากผู้บริหารสถานศึกษาในลักษณะเดียวกัน จึงทำให้มีการรับรู้และความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาไปในทิศทางเดียวกันผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูสุวิธานพัฒนบัณฑิต (2561) ที่ศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่า บุคลากรที่มีเพศและประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Hoy และ Miskel (2013) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับการบริหารองค์การทางการศึกษา พบว่า การบริหารงานที่มีระบบชัดเจน โปร่งใส และมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรอย่างชัดเจน จะช่วยลดความแตกต่างด้านความคิดเห็นของบุคลากรในองค์กร เนื่องจากทุกคนมีความเข้าใจในระบบการบริหารไปในทิศทางเดียวกันดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลที่มีระบบการบริหารที่ชัดเจน โปร่งใส และเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน จะช่วยให้บุคลากรมีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาในทิศทางเดียวกัน และส่งผลให้การบริหารงานของสถานศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดหนองคาย สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ระดับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดหนองคาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ หลักคุณธรรม รองลงมา ได้แก่ หลักความรับผิดชอบ และหลักนิติธรรม ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ หลักการมีส่วนร่วม แต่ยังคงอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล พบว่า บุคลากรที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมและพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะด้านการมีส่วนร่วมของบุคลากร เพื่อให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการดำเนินงานของสถานศึกษา

2. ควรมีการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการที่เน้นความโปร่งใสและตรวจสอบได้ เพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นให้กับบุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

3. สถานศึกษาควรส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และความรับผิดชอบต่อบุคลากร เพื่อให้การบริหารงานเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพระปริยัติธรรมในพื้นที่อื่น เพื่อเปรียบเทียบผลการวิจัย

2. ควรศึกษารูปแบบหรือแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสถานศึกษา

3. ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเพิ่มเติม เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล

เอกสารอ้างอิง

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2558). *ธรรมาภิบาลกับการบริหารองค์กรสมัยใหม่*.

กรุงเทพมหานคร: ชัคเชสมิเตีย.

ถวิลวดี บุรีกุล. (2562). *ธรรมาภิบาล: หลักการเพื่อการบริหารภาครัฐที่ดี*. กรุงเทพมหานคร:

สถาบันพระปกเกล้า.



- ธีระ รุญเจริญ. (2560). *การบริหารการศึกษาในยุคปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: ข้าวฟ่าง.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- พระมหาสมบุญ สุมะโธ. (2560). การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. *วารสารการบริหารการศึกษา*, 10(2), 45–56.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2561). *หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน ก.พ.ร.
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2564). *การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สุทธิพงษ์ สุวรรณสังข์. (2562). การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนเอกชน. *วารสารศึกษาศาสตร์*, 21(1), 89–102.
- Hoy, W. K., & Miskel, C. G. (2013). *Educational administration: Theory, research, and practice* (9th ed.). New York: McGraw-Hill.
- World Bank. (1992). *Governance and development*. Washington, DC: World Bank.